

LATVIJU VĀRDS

Kārlis Skalbe

AIZVESTAM

Vai jāgrauž būs asaru maizes dona,
Vai galvu likšu uz cietuma klona,
Vai taigā tālā uz sarmota cina,
Man būs tikai viena doma un mina —
Es sapni par dzimteni pagalvi likšu,
Ar vīnu atkal laimīgs tikšu,
Un dusēšu saldi kā mātes rokās
Pat nāves mokās.

Nr. 29

1945. g. 9. jūnija

45. gads.

KUNGS, PALIDZI MAN!

Mūsu laikos cilvēks ir izaudzis patstāvīgs un drošs, liekas, nevajaga tam vairs padoma, ne svētības, prāts un dzīves gudrība veido tam dzīvi, likteni. Un tomēr — mūsdienu cilvēks pazīst šaubas un izmisumu.

Sādu izmisumu pārdzīvojam 13. jūnijā, 1941. gadā, kad kā zibens aplidoja vēsts — masveidīga apcietināšana un deportēšana sākusies. Nebija arī ko neticēt, jo gandrīz katras lielākas mājas priekšā stāvēja smaga preču automašīna ar brunotiem sargiem, kamēr citi brunoti vīri meklēja pēc saviem upuriem lielāko māju dažādos stāvos, lai tos ar varu izrautu no vīnu dzīvokļiem, no radiem, draugiem, pazīstamiem un deportētu nezinomas plašās Krievijas tālēs. Un ne tikai pilsētās, bet arī katrā lauku pagastā, visattālākajos Latvijas novados šinī baigajā vakarā un naktī notika cilvēku medības. Bailes, vai šonakt pārgulēsi savā dzimtajā sētā, savā dzīvoklī vai, varbūt, ka tevī tāpat kā citus tev līdzīgus latviešus — brāļus, māsas, bērnus un sirmgalvjus sagaida restotie preču vagoni un nezināmie baigie celi tālā trimdā. Mājās tu drebēdams klausījies katrā troksnītī un sirds klusībā lūdza: Kungs, palidzi man! Šajā baigajā naktī visi pazina bailes un sāpes. To varēja redzēt arī nākamā 14. jūlijā, kad iznīcināšana bija turpināta turpat savas nolēmtos upurus, ka neviens latviešu sejā nebija smaids, bet gan acis apslēptas bailes, sāpes un izmisums. Katrs klusībā lūdza: Kungs, palidzi man! Arvien vairāk pildījās garas preču vagonu rindas ar mocekļiem. Vīnu skaitā bija 34.000 latviešu vīru, sievu, bērnu un nespējīgu sirmgalvju. Visus vīnus atrāva no vīnu dzīves un darba, kur tik daudz spēka un centieni bija ieguldīti. Vīnus atrāva no dārgās dzimtas zemes, par kuru tie dzīvoja un ciniņās, sviedrus lēja nenogurstoši, lai dzimtene zeltu, bet kā tautas «upuru jērus» naidīgā vara tos aizveda. Šīs baigās naktīs bij tumšas un garas un nebija neviens latviešu dvēselē saulas stara, bet sirds avoti itkā atraisījās šinī nestundā raudošos vilnos, sirdīs klusi lūdza: Kungs, palidzi man! Bet ar to nebeidzās mūsu tautas ciešanu mērs. Nāca jauna vara, kura sevi dēvēja par glābēju un atbrīvotāju, bet kura atstāja arī mūsu dzimtenē šausmas, jo tās mērķis bija iznīcināt un pazudināt latviešu tautu un tās vārdu. Atkal no jauna pildījās cietums, plūda atkal mocekļu asins. Šinī dienā lai atmināties arī citus daudzus desmit tūkstošus, ar varu vai viltu aizvestos, uz Vāciju kara mašinerijas darbos un tos, kam lika staigāt bēglu celos. Un vienmēr mūsu tautas liktenīgos brīžos sirdis klusu lūdza: Kungs, palidzi man!

Nav neviens mūsu vidū, kas nebūtu zaudējis, vai šķīries no mīliem tuviniekiem, radiem, vai draugiem, jo ap mums valdās naidīgās varas gādāja, ka esam vienīgi palikuši bez savas dzimtenes, un sirds tamdēļ bieži lūdza: Kungs, palidzi man!

Kungs, palidzi man! izskanēja no tūkstošu sirdīm lūgšana, kad vīri, sievas un bērni atstāja savus dzimtaru jūras krastus, lai ar visiem iespējamiem satiksmes līdzekļiem glābtu savas kailās dzīvības no degošām pilsētām, bet liela daļa no viņiem savas dzīvības atdevuši dzestrājiem jūras vilniem.

Kungs, palidzi man! lūdza neskaitāmie tautieši, kas palika dzimtenē, lai savā zē-

mē dzīvotu un mirtu šī kara noslēguma visdrausmīgākajos mirkļos.

Šinī mūsu tautas ciešanu dienā atminēsim visus un klusībā lūgsim: Kungs, palidzi, lai šie upuri iedzīva sirdīs jaunu ticību patiesam, ka tauta, kura spēj tik daudz ciest un upurus nest, spēš reiz Tavā noliktā stundā atkal augšām celties — brīvā neatkarīgā Latvijā.

..Dievs, Tava dēla Jēzus Kristus krusts lika atdzimt labākai cilvēcei un cilvēkiem, lauj, Dievs, atdzimt caur tikdaudz ticības apliecinātājiem arī mūsu mazai tautai dzimtaru jūras krastos. Mēs esam paraduši dažādos liktena vējos lūgt un domāt tikai par sevi, daudz, ja par tuviniekiem un draugiem, tamdēļ arī mūsu tautas upuru trauks, tik pilns dažādu mocekļu, kas spēja sevi ziedot savam Dievam un tautai. Lai vīnu zieda upuri tautas altārim pamāca un veido

mūs, ka spējam ne kritizēt, bet saprast katru liktena vajāto trimdinieku un tam palīga roku sniegt, jo esam nākuši no vienas zemes, vienas tautas, un viena mēle vieno mūs.

Skatīsim savās mastīcībās savas tautas mocekļus, skatīsim tautas dēlus, kas ticībā savai dzimtai zemei ziedoja atdeva visu. Kur smēla spēkus, kas lika veidot vīnu dzīves un spēja vīnus no klusām dzimtenes vietām celt par varoniem, pārveidojot sevi savu dzīvi un darbus. Šis spēka avots bija ticība savai tautai, ka tā reiz dzīvos arī paša spēki jāupurē un asinis un dzīvība jāziedo tautas altārim.

Šajos gaišajos ziedojošos tēlos lai smelamies sev spēkus, ja nespējam vēl ticēt. Ja sīkā dzīvē un rūpēs un savstarpējās kildās un apmelošanās saistīts mūsu prāts. Viss liekais mums jāizmirst un jāatmet, lai

spējam atdzimt jaunai ticībai. Ticībai, par kuru tik daudz tautas mocekļu ir atdevuši savas dzīves un galvas. Ticībai, kas kara dārdos spējusi ziedāt likt visu savai dzimtenei, savai tautai un tēvzemei — Latvijai.

Ja būs mums šī ticība, tad arī 13. un 14. jūnijs nekļūs kā mūsu tautas sāpju diena atminai vien, bet kā lūgšana Dievam: Kungs, palidzi man, lai varu arī es kā savas varonīgās tautas dēls un meita ziedoties patiesībai un Tavai taisnībai par savu zemi un savu tautu — Latvijai.

Mēs ticam Tev, Dievs, un tamdēļ citādi nevaram kā ticēt, ka Tu celsi atkal mūs un mūsu tautu saulītē un lausi tautas ilgām piepildīties — brīvai neatkarīgai Latvijai. Kungs, palidzi man!

Māc. Kārlis Vekmanis.

VAI BUS JAUNA TAUTU SAVIENĪBA?

Uzvarētājas lielvalstis ir norūpējušās par tālāku miera saglabāšanu. Vīnas grib rast kopēju valodu, kā kārtot pasauli pēc chaosa, un kādu dot satversmi pasaules organizācijai, kurai nāktos šo lielo un sarežģīto uzdevumu veikt!

DUMBARTON OAKS PLANS par šo jautājumu ir apspriedušies Ruzvelts un Čerčils jau 1942.g. sanāksmē uz kāda kreisera Atlantijas okeānā. Toreiz mums apspiestām tautām deva apsolīto Atlantijas chartu. Tai pievienojās tai laikā diezgan nedrošā stāvoklī esošā Padomju Savienība. Angli un amerikāņi steidzināja augsto principu iemērošanu kādā reālā dokumentā, ar pilnvērtīgiem pārējo pasaules vareno parakstiem. Domāta bija sevišķi Pad. Savienība. Pagājušā gada rudenī, privātā muižā Dumbarton Oaks, Vašingtonas tuvumā sanāca šaurāka apmēra konference. Tani piedalījās vienīgi trīs lielvalstis. Sprīda ilgi.

Izstrādātais dokuments tagad pazīstams kā Dumbarton Oaks plāns. Tas ir stipri nepilnīgs, un diezgan pamatīgi kritizēts brīvās pasaules presē. Bet kritika saprot, ka tas bijis vienīgi iespējama, kas sasniedzams, ievērojot dabnieku kulturalās, sociālās un arī imperialās pretešības, bet arī ieskata, ka tas ir nepietiekams, lai cerētu ar tā palīdzību sasniegt cilvēcei laimīgāku un drošāku nakti.

SAN FRANCISKO KONFERENCE. Ko nevarēja sasniegt šaurā, slēgtā un ilgstošā D. O. konference, to domā vismaz uzlabot plašā starptautiskā forumā, San Francisko pilsētā, kur kā pamaatu izmanto D. O. plānu.

Sis kooferences uzdevums ir izstrādāt un vienoties par starptautisku organizāciju pasaules mērogā, kuras uzdevums būtu regulēt attiecības starp valstīm un noverst karus. Par pamatu savam darbam konference ir ņēmusi minēto D. O. chartu.

D. O. charta paredz: Pasaules pilnsapulci, kurā piedalās visas valstis, kas ir organizācijas locekles. Pilnsapulce ir starptautisks forums, kurā pārrunā jautā-

jumus, kas varētu skart mieru kādā pasaulē daļā. Pilnsapulce nav starptautisku likumu devēja, nedz arī izpildu vara. Sim nolūkam radīta DROŠĪBAS PADOME. Pilnsapulce var griesties pie Drošības Padomes ar ierosinājumiem. Pedejie neiespaido un nesaista Padomes rīcību. Pēc Drošības Padomes priekšlikuma pilnsapulce ievēl ģenerāļsekretāru, ņem jaunus biedrus—valstis un „nogrēkojušās” vaalstis izslēdz. Patstāvīgi, bez Padomes „aizbildniecības” tā ievēl no sava vidus sešus mainīgos Padomes locekļus, ievēl Saimniecisko un Sociālo lietu Padomi, ņem savu budžetu un sekmē valstu sadarbību politiskos, saimnieciskos un sociālos jautājumos. Pilnsapulcē Padomju Savienībai paredzētas trīs vietas. Pēc Chartas arējā ietēra ir redzams, ka autori ir pūlējušies radīt iespaidu, ka Pilnsapulce ir organizācijas augstākā iestāde. Patiesībā tāda ir Drošības Padome.

Drošības padome sastādās no pieciem paastāvīgiem (Z.A.S.V., Lielbritānijas, Francijas, Kinas un Padomju Savienības) un sešiem, pilnsapulces uz noteiktu laiku ievēlētiem locekļiem. Tā ir vispirmā kārtā atbildīga par starptautiskā miera un drošības uzturēšanu. Padome seko birstošiem konfliktiem, uzaicina ieinteresētos uz pārrunām, ņemamas vidutāja lomu un dara visu, lai konfliktu atrisinātu miera celā. Vispēdīgi Padome var lemt pielietot sankcijas pret „ticīgo” pasaules organizācijas biedri. Ja Padome ta lēmuse, tad visiem locekļiem, arī tiem, kas būtu šādam lēmumam preti balsojuši, ir jāpiedalās sankciju pielietošanā.

Tik tālu projektētās pasaules organizācijas satversmi varētu uzskatīt par reālu, demokrātisku un savā darbībā rezultātus apsolīšu. Par balsošanas kartību Drošības Padomē, tautām liktenīgos jautājumos, D. O. konferencē nav panākta vienošanās. Sis jautājums ir kārtots vēlāk, Jaltas konferencē. Sīkas dabas jautājums ir paredzēts vienkāršs balsu vairākums. Kāda birstoša konflikta sākuma stadijā, vai gadījumā, kad jālemj, vai zināmas valsts rīcība ir tāda, kas izsauks sadursmi, pietiek ar septiņu balsu vairākumu, starp kurām gan jābūt četru lielo balsim. Šinī gadījumā ieinteresētā lielvalsts balsošanā nepiedalās.

IEEJAS VĀRTI BRĀLU KAPOS

GRAMATAS PAR LATVIEŠIEM UN LATVIJU

Latviešu Apvienības Zviedrijā biroja, Stokholmā, Sveavägen 70, II. dabūjamās šādas grāmatas:

»HA DE RÄTT ATT LEVA»; pirms Baltijas tautu liktena stundas; Baltijas komitejas izdevums Hugo Gebersa apgādā, 1943. g. Grāmatā daudzos izcilu zviedru un latviešu autoru rakstos apcerēti Baltijas likteni pēdējos gados un nākotnes izredzes. Daudz ilustrāciju. 352 lapp. Kr. 11.50.

FRANCIS BALODIS, DET ÄLDSTA LETTLAND.

Krāšni izdota, bagātīgi ilustrēta grāmata par Latvijas senatni arheoloģisku pētījumu gaismā. Almqvist & Wiksell grāmatu apgāds, Upsalā, 1940. 240 lpp. Kr. 12.—

ESTLAND OCH LETTLAND AV CURT MUNTHE.

Grāmata par Latvijas dabu, vēsturi un saimniecību, domāta turistu vajadzībām. Hugo Gebers apgāds, 1938. Kr. 6.—

Baltijas komitejas izdotā serijs »Brännande Östersjöproblema». 1. *August Rei, Balticum och Sovjetunionens Säkerhet*. 56 lpp. Kr. 1.50.

2. *Birger Nerman, Robert Murray och Ignas J. — Scheynius, Balticums rätt*. 24 lpp. Kr. 1.—

3. *Olle Nystedt, Sven Danell och Birger Nerman, De baltiska folkens lidande*. 17 lpp. Kr. 0.75.

Grāmatas pret vērtības samaksu izsūta arī pa pastu.

PROF. DR. ARVEDS SVABE ar ģimeni pirms vācu armijas kapitulācijas dzīvoja Minchenē kā privātpersona.

TAUTU SAVIENĪBA

(Turpinājums no 1. lapp.)

Bet šādā veidā diskvalificētā lielvalsts, kas pati diskvalificēšanas balsošanā noviedalījies, galīgā lēmumā, par sankciju pielietošanu, patur tiesību līdzbalstot un ar savu vienu balsi var pārbalsot visas pārējās. Tikko par vainīgu atzītā pats ar savu veto padara katru soda pielietošanu neiespējamu. Šī kārtība ir neizdevusies un, liekas, ir daudz famozāka par vēsturē tik bēdīgi slavēto polu panu veto tiesībām seimā.

Tālāk D. O. plānā paredzts, ka Drošības Padome nevar apspiest, nedz ienemt kādu stāvokli jautājumā, kas pēc Starptautisko tiesību koda piekrīt katras valsts iekšējai jurisdikcijai. Šī noteikuma uzsvēršana liek domāt, ka režīmi, kas kādā valstī pastāv, nodrošina sev talak rīcības brīvību par savu pilsonu mantu, dzīvību un labklājību.

Tālāk D. O. charta paredz pastāvīgu sekretariātu, Starptautisku tiesu un Saimniecības un Sociālo jautājumu Padomi.

Starptautiskās tiesas paredzētais darbības veids atgādina agrākas Hagas tiesas statusu.

Saimniecības un Sociālo jautājumu Padomei bez tiesīmiem uzdevumiem, kas izriet no tās nosaukuma, ir arī pienākums veicināt cilvēka tiesību un elementārās brīvības respektēšanu. Šī Padome sastāv no 18, pilnsapulces uz trīs gadiem vēlētiem locekļiem—valstīm. Tā ir vienīgā starptautiskās organizācijas iestāde, kura padota Pilnsapulcei. Tās darbību pilnsapulce var ietekmēt.

PASAULES KRITIKAS. Aprakstītais starptautiskās organizācijas projekts ir pārcietis pasaules preses diezgan bargu, bet lietišķu kritiku.

Organizācija esot pamatota tikai uz varu. Projektā nav deklarēti nekādi pamatprincipi. Nav nemaz pieminēta Atlantijas chartas tautu neatkarības doma, nedz individa tie-

PABALSTI DAUDZBĒRNU ĢIMENĒM

ĢIMENU IEVĒRĪBAI.

Sakarā ar to, ka Apvienībai ir izdevies labvēlīgi nokārtot pabalsta piešķiršanas jautājumu ģimenēm, kurām būtu 2 un vairāk bērni, lūdzam steidzīgi iesūtīt šādus datus: — Vecāku uzvārds, vārds, bērnu vārdi, dzimšanas dati, agrākā nodarbošanās Latvijā, tagadējā nodarbošanās ar izpelni, vai Zviedrijā atrodas abi vecāki, ja nē, kur tie būtu? Ja gadījumā ģimenei būtu tikai viens bērns un apstākļi tomēr būtu slikti, taad zinas iesūtīt arī šādām ģimenēm, tuvāki motivējot individuēlos apstākļus, resp. kamdēļ pabalsts nepieciešams. Ģimenes kuras jau būtu iesūtījušas datus, bet būtu mainījušas adreses, lūdzam tās nekavējoties pazinot.

Agrāki iesūtīt ģimenu pabalsta lūgumi ir jau izlemti un naudas pabalstus izsūtīs jūnija mēneša beigās.

ZVEJNIEKU IEVĒRĪBAI.

Visas zvejnieku mantas — tilki u.c. lietas, atvestas no Gotlandes un sakārtotas pēc piederības, atrodas Stokholmā, Kungsholmstorg II. Atļaujas mantu saņemšanai izsniedz Kungsgatan 78, Utlänningskommission, Sociāla Byrån Iebraukšanas atļaujas Stokholmā kārtojamas vai nu caur savu vietējo lagerschefu, vai arī Latviešu Apvienību Zviedrijā, pieprasot to rakstiski vismaz 7 dienas iepriekš.

APV. NĀKAMA PADOMES SĒDE notiks trešdien, 13. maijā, pulkst. 5 Latviešu Apv. Tā kā sēdē apspriežami svarīgi jautājumi, tad padomes locekļiem ierāšanās neiztrūkstosa.

NO VAIRAKU NOMETNU vecākiem esam saņēmuši pateicības rakstus par bēgļiem sniegto palīdzību un gādību, ar lūgumu izteikt sirsnīgāko pateicību org. »Hjälp Krigets Offer», kas, sazinā-

ar Latviešu Apvienību Zviedrijā, bija pie-sūtījusi dāvanas — pirmās nepieciešamības mantas.

DOC. J. BUBENKO, Latviešu Apvienības Zviedrijā valdes loceklis, pagājušo svētdien aizbrauca uz Kopenhagenu, lai nodibinātu tuvākus sakarus ar latviešu bēgļiem un legionāriem, kas atraduši patvērumu draudzīgajā Dānijā. Viņš tur uzskavēsies pāris nedēļas un pēc atgriešanās varēs sniegt plašākas zinas par latviešu dzīvi un apstākļiem.

RAKSTU KRAJUMU »SAVAI ZEMEĪ» redīgējis rakstnieks J. ANDRUPS un tas, cik paredzams, iznāks nākamā rudenī. Tajā būs ievietoti stāsti, dzejas, apcerējumi. Līdzdarboties aicinās visus Zviedrijā esošos rakstniekus un kultūras darbiniekus.

AIDA SMITE ir jauna latviešu klavier-niece, kas pirmo reizi ar izciliem panākumiem uzstājusies Nujorkas latviešu biedri-bas jubilejas koncertā.

PAZINOJUMS

LATVIEŠU APVIENĪBA ZVIEDRIJĀ ATVĒRUSI PASTA TEKOSU RĒKINU (postgiro) NO. 150602.

Sakarā ar to Latviešu Apvienības Zviedrijā valde lūdz savus beidrus uz priekšu visus maksājumus kārtot, iemaksājot tos Apvienības pasta tekošā rēķinā No. 150602.

Latviešu Apvienības Zviedrijā Valde. —

RAKSTNIEKA KARLA SKALBES urnas novietošana Stor kyrkā (pie Karala pils) notiks svētdien, 10. jūnijā plkst. 1.30. Dievkalpojums un pieminas akts.

K. Skalbes fonds lūdz piedalīties visus latviešus.

K. Sk. fonds.

PALIDZĪBA BALTIJAS VALSTU BĒRNIEM VACIJĀ.

Humanā zviedru palīdzības biedrība »Rädda barn» šīs dienas uz Lībeku izsūtīs bēgļu bērniem vairāk kā 1700 kilogramu kondenzētā piena. Par tādu labdarību latvieši sirsnīgi pateicas zviedru iestādēm.

VIENS NO DAUDZIEM

Latviešu bēgļu celi ir bijuši pilni neiedomājama un neaprauktā ciešanu. Kāds no pēdējiem atbraucējiem, viens no savas tautas lielās sāpju draudzes, stāsta pēdējo mēnešu pārdzīvojumus.

»Laimīgi esmu sasniedzis miera zemes krastu, kaut arī sagrauta veselība un celā iemantots plaušu karsonis. Dzīvojot tagad ērtos un labos apstākļos, domas tomēr arvien griežas atpakaļ, un viss pārdzīvotais ik brīdī smagi jāsapūt. Pazaudēta ir ģimene, brāli un citi piederīgie. Esmu palicis viens pats. Pagājušā rudenī, Vidzemē fronteī brūkot, ģimēni aizsūtīju uz Rucavu. Tur vēl septembrī kara tuvumu nemanīja un bija cerība, ka vācieši šo sauszemes ceļu gar jūrmalu turēs līdz pēdējam. Pats līdz beidzamajam brīdim atrazdamies darbā, Rīgu varēju atstāt tikai 6. okt. Pārslogotā dzelzceļa dēļ Liepājā nokļuvi 12. oktobrī un tālāk par Bārtu arī netiku, jo jūrmalas ceļš bija jau nogriezts. Pēdējais vilciens uz Rucavu bija aizgājis 9. oktobrī. Tā vēl līdz šai dienai par saviem piederīgiem zinu neesmu saņēmis. Tai laikā daudz latviešu pajūgos devušies gar jūrmalu bēgļu gaitās uz dienvidiem. Pie Palangas kādu laiku vācieši nav vinus tālāk laiduši.

RUDOLFA KRONBERGA GLEZNU IZSTADĒ

2. maijā Thurestam mākslas zalonā atklāja Rudolfa Kronberga gleznu izstādi. Mākslinieks pirmās zināšanas ieguvis Liepājas mākslas un amatniecības skolā, pēc tam mācījies Parīzē pie Koravina un Pol Collin. Latvijā Kronbergs darbojies Liepājā. Darinājis dekorācijas Liepājas un Celojošam teātrim.

Pašreizējā izstādē redzamas pēdējo triju mēnešu gleznas. Laika un piemērotu apstākļu trūkums liedzis māksliniekam gleznot lielāka formāta darbus. Galvenā reprezentētā tehnika ir eļļa, arī akvarēlis, pastelis un nedaudz zīmējumu. Jauki padevušās nelielās studijas. No tām jāpiemin 2. un 7. Pirmajā redzams franču skolas gars, neliela koku grupa gleznas vidū gai-

tuvojas noslēgumam bez sevišķiem rezultātiem. Sarunu laikā bijuši notikumi, kas rādījuši asas domstarpības, kuras lielajām valstīm nav ērti kārtot plašā konferencē. Cerēsim, ka nākotnē tomēr radīsies iespēja vienoties par kautko reālāku nekā Dumbarton Oaks plānu un ka norunāto un pienemto vēlāk arī visas valstis vienveidīgi tulkos un pildīs.

O.

šā apspīdumā, siltos zemes krāsu tonos. Daudz mākslinieks pievērsies Gotlandes klinšu tematikai (11, 12). Akmenu gleznojumā redzama dekoratīva pieskaņa. Palielāks darbs jau »Pavasara saule» (14), vieglā mēlā tonu traktējumā. Vislatviskākās ainavas ir »Ziemeļu vējš» (19) un »Rīga». Pirmajā redzam latviešu glezniecībā tik iemīloto iepelēko apgaismojumu. Otrā gleznotājs lāvis dominēt savai, šķiet visai raksturīgai, zilajai krāsai, kas šajā darbā labi sasaistās ar zaļes zālo tonējumu. No saviem dekoratīvu darbiem R. Kronbergs izstādījis metu Don Kichotam (6), kurā krāsas liekas mazliet par vienmūlām. No zīmējumiem izdevies Pašportrets (30) un raksturīgi tvertā galva »Mans tēvs» (29). Kompozīcijas zinā interesants iekārtojums klusajai dabai zīmula tehnikā »Noliktie ieroči». Zalonā māksliniekam vēlita tikai viena siena, neizstādīti palikuši ap 12 darbu. Visumā izstādes iespaids liek gaidīt no Rudolfa Kronberga nākotnē interesantus darbus. Pats gleznotājs stāsta, ka nodomājis kerties pie lielākiem darbiem — žanru gleznojumiem. Ainavās gribot mēģināt attēlot vēl pilnīgāk Zviedrijas dabas ipatnības un būtisko kolorītu. Labas sekmes turpmākajā darbā!

LATVIEŠU BĒGLU GAITAS VĀCIJĀ (Beigas)

Vācijā izveidojās arī vairākas latviešu pamatskolas (Reichenbergā, Gistrovā), bet vairums skolnieku bija spiesti mācīties vācu skolās. (Par latviešu teātra trupas nodibināšanos Vācijā — jau minēts kādā no »Latvju vārda iepriekšējiem Nr.). Bez jau zināmā laikraksta »Latvju Balss», kas iznāca 2 reizes nedēļā, Vācijas latvieši izdeva vēl šādus periodiskus izdevumus: Hallē — mēnešrakstu »Junda», Berlinē — ned. laikr. »Daugavas Vanagi» un žurnālu »Latvieši cīnās». Pēdējie 2 minētie izdevumi bija pieejami tikai latviešu karavīriem. Belinē »Latviešu Balss» izdevējs bija sākumā A. Freimanis, vēlāk P. Kovalevskis, bet redakcijas kolēģijā darbojās Prof. V. Tone, prof. V. Purvītis, arhībiskaps Dr. T. Grinbergs un c.

Bez jau »Latvju vārda» Nr. 16. (š. g. 24. II.) minētiem latviešu kultūras darbiniekiem Vācijā atradās vēl šādi: glezn. prof. L. Liberts, operdziedātāja A. Libert-Rebane, baletdejotāja E. Pfeifere, aktrise Bidina, tēlnieks Maurs, laikraksta »Tālavietis» agr. redaktors J. Vesets, humorists J. Osis un karikatūrists E. Rirdans, dziedātājs E. Mauriņš, prāv. Ozols, prof. Kundziņš, māc. Reinfelds, žurnalisti F. Krusa, R. Liepa, agr. B. Radziņš (darbojās kā priekšnieks latviešu zemnieku padomdošanas lietās Pie TP), Tautas palīdzības apgabalu pārstāvji — A. Kallass (Sudetijā) un K. Dzirkalis (Vinē).

Arī pirms Vācijas sabrukuma latviešu dzīves apstākļi bija ļoti bēdīgi. Lai gan bēgļi savās tiesībās bija pielīdzināti vācu civiliedzīvotājiem, tomēr pēdējie izmantoja dažādas priekšrocības. Darbu varēja dabūt katrs, bet tikai fabrikās vai tām līdzīgās iestādēs, toties dzīvokļu jautājumā bija ļoti grūts. Reti un laimīgi bija tie,

VIZU PAGARINĀŠANAS UN PIEPRAŠĪŠANAS KARTIBA.

1) Visiem Zviedrijā dzīvojošiem, kas sanēmuši vizas piederīgo iebraukšanai Zviedrijā, jāuzdod vārds, uzvārds, dzim. dati, radniecība, pēdējā adrese (no kāda laika) un vizas derīguma ilgums, lai varētu lūgt vizas pagarināšanu.

2) Vācijā esošiem vizu piešķiršanu Ut-lāningskommission ir pārtraukusi, jo Zviedrijai pašlaik nav pārstāvniecības Vācijā, kur vizas varētu nosūtīt.

3) Uzaicinām visus, kas vizas vēl nebūtu pieprasījuši, un interesējās par piederīgo pārvešanu uz Zviedriju, pieprasīt Apvienības vizu anketas un nosūtīt tās izpildītas atpakaļ, lai attiecīgā iespējamībai rodoties, varētu anketas virzīt tālāk.

Patreiz vizu izprasīšana iespējama gimeni piederīgiem, kas atrodas Dānijā. Anketas un tuvākas zinas pieprasāmas Apvienībai.

VELTA CELMS
un
RUDOLFS VANAGS
saderinājušies.

Lundā, 3. jūn. 1945

SUVĒJA, latviete, pieņem darbu par mērenām cenām. Midsommarkransen, Inteckningsvägen 67, I, Seierbachs, tel. 45 64 84.

Tautiešus, kam būtu kādas zinas par manu sievu Martu Borisu un brāli Bronislavu Borisu, kuri pagājušā gada oktobra sākumā dzīvoja Rucavas pag. Gobzemos, lūdz rakstīt Stanislavam Borisam šīs avīzes kantori.

Ja kāds ko zinātu par legionāriem Visvaldi Pavasari (15. diviz.) un Bruno Jirgenonu, lūdz rakstīt P. Pavasarim, Stenkvistavägen 19, Eskilstuna.

Ja kāds ko zinātu par VITJU ARENSTAM, kurš bija Rīgā firmas »Hoffman la Roche» pārstāvis, laipni lūdzam iesūtīt zinas Apvienības birojam.

kuriem izdevās dabūt sev atsevišķu istabīnu. Nekādas pārtikas vielas privāti vai bez kartinām nebija dabūnamas, jo vācieši šāda veida »tirdzniecību» nepiekopa. Arī kartinu normas bija samazinātas līdz pēdējai iespējamībai: ta piem. pieaugušie dabūja 2, bet jaunieši — tikai 3 maizes šķēles dienā... Tādēļ arī izskaidrojama latviešu lielā vēlšanās — noklūt sabiedroto frontes aizmugurē. Vissliktākie rajoni pārtikas zinā bija Austrija un Dienvidvācija, bet vislabākie — Baltijas jūras piekraste, jo tur bez kartinām izdevās dabūt kādreiz, nelielos daudzumos, saknes un zivis. Austrijas apgabalos vienīgais nenormētais pārtikas produkts bija »baltie kāli» (lasi: runkuli), bet arī tos ne vienmēr varēja dabūt... Vilcieni visā Vācijā jau mara mēnesi tikpat kā neeksistēja, un ja tie gāja, tad tikai ar 10 līdz 20 stundu kavēšanos, biezo uzlidojumu dēļ. Tā paša iemesla dēļ ļoti tika traucēta arī pasta satiksme, un, piemēram, š. g. marta vidū Vinē pienāca kāda pag. gada decembrī no Berlīnes izsūtīta vēstule... Lidz krievu ofensīvas sākumam no Vislas raidītāja tika pārraidīti priekšnesumi latviešu valodā.

Tagad, pēc Vācijas sabrukuma latviešu stāvoklis tur mums pagaidām ir nezināms.

Andis Laucis.

SKAITLI PAR KURZEMES KAPITULACIJU

Padomju informācijas birojs ziņo, ka Kurzemē pēc vācu kapitulācijas, laikā no 9. līdz 12. maijam gūstā saņemti 140.408 karavīri un apkšvirsnieki, 5083 virsnieki un 28 generāļi. Starp tiem: Kurzemes štāba priekšnieks generālleitnants Ferčs, artilērijas generālis Hercogs, artilērijas generālis Tomaški, majors Risse, generālmajors Blerts, generālleitnants Benzveni, Liepājas komandants generālmajors Miller u. c. Sarkanarmiešu rokās kritīs arī šāds kara gūvums: 75 lidmašīnas, 307 tanki, 1427 lauku lielgabali, 310 radio stacijas un 14.056 zirgi.

Uz generāļa Hilperta rīkojumu, vācu vienības sākušas padoties jau 8. maijā pulkst. 23. 9. maijā sarkanā armija iegājusi Liepājā, Pāvilostā, Aizputē, Skrundā, Saldū, Sabilē, Kandavā un tukumā. 10. maijā-Ventspilī, Talsos un Kuldīgā. Gūsteknu nemšana pārtraukta 15. maijā pulkst. 24. Telefona un pasta satiksme starp Rīgu un Kurzemi atjaunota jau 12. maijā.

Virs Liepājas ostas tagad plīvo sarkanais karogs, kas tur uzvilts jau 1940. — 41. gadā, Bolševikiem no Liepājas at-

LATVIEŠU MAKSLINIEKI AMERIKĀ

Gleznotājs Askolds Hermanovskis (Rīgas arch. Hermanovska dēls) ipatā tehnikā un stilā gravējis daudzus vākus žurnālam »Draugu Vēsts». Viņš rīkojis arī vairākas izstādes, kurām bijusi liela piekrišana.

Dziedātāja Marina Kārklina-Olava latviešu sarīkojumos uztās ar dziesmām un klavieru priekšnesumiem. Pasniedz mūzikas stundas.

Norma Auzina ir jauna, Amerikā uzaugusi latviešu vijolniece, kas koncertos ieguvusi popularitāti.

LATVIEŠU KOMITEJA nodibināta Amerikas Sarkanā Krustā. Kā ziņo »Drauga Vēsts», tās priekšnieks ir R. Hermansons, biedri — Anna Stankevice un G. Danzī, mantzinis N. Grietēns, rakstvedis C. Kivulis, locekļi — mācītājs K. Purgailis, M. Grietēne, L. Austrina un F. Likums. Komiteja citīgi uzsākusi vākt līdzekļus un latviešu biedrība šim mērķim rīko sarīkojumus.

MEKLĒJOT PIEDERĪGOS AMERIKA, ieteicams griezties pie Latvian Relief, Inc.,

TRIESTAS JAUTAJUMS ir aplūsis, kaut gan atrisinājums nav panākts. »Aftonbladet» 4. jūnijā raksta: »Tito spēlē paslēpšanos ar generaliem un diplomātiem». Feldmaršals Aleksanders bija ieradies ar attiecīgiem diplomātiem, lai nodotu Tito rietumvalstu notas Triestas jautājumā. Kaut gan Aleksanders gaidīja veselās 3 dienas, tomēr nebija iespējams Tito satikt. Pārmainus tika zinots, ka Tito ir slims vai arī aizceļojis. Ar šādu labi pārdomātu rīcību Tito izdevies jautājuma atrisināšanu novilcināt, jo sabiedroto delegāti nav gribējuši nodot svarīgās notas citam kā vienīgi pašam Tito. Aleksanders devies tālāk uz britu okupēto Austrijas daļu.

Maskavas radio 2.6. vakarā savā vācu raidījumā raksturo stāvokli angļu okupētā Kāmtenā, kur agrāk bija Tito karaspēks. Angļu militārā pārvalde pieņēmusi policijas dienestā vairākus vācu agr. SS virus un Gestapo ierēdņus, kas tagad vajājot austriešu un slovēnu partizānus. Angļu-amerikāņu karaspēks ielencis Nacionālās atbrīvošanas komitejas galveno mītni arestējis visus tās locekļus un aizvedis nezināmā virzienā. Stāvoklis esot ļoti saspīlēts un tauta sākot jautāt, kaad to beidzot atbrīvošot no varas un terora.

»PRAVDA» apvaino Polijas valdību Londonā, ka tā angļu reakcionāru aizsardzībā, organizējot armiju, lai iekavētos Polijas jaunūzbūves mierīgā darbā.

Krievu ieceltais BERLINES BURGERMEISTERS (pilsētas galva) Werners paziņojis, ka par katru slepkavības mēģinājumu pret sarkanās armijas karavīriem vai krievu ierēdņiem tiks nošauti 50 agrākie nacionālistu partijas biedri.

GENERALIS EISENHOWERS devies uz Berlīni, kur 5. jūnijā paredzēts noturēt sabiedroto militārās pārvaldes kontrolkomisijas pirmo sēdi. Komisijā bez tam piedalās maršals Žukovs (Krievija), feldmaršals Montgomery (Anglija) un gen. Tessini (Francija). Vispirms paredzēts vienoties par krievu, franču, angļu un amerikāņu okupēto Vācijas apgabalu demarkācijas līnijām kā arī par militārās pārvaldes principiem.

Pēc vēl nepārbaudītas informācijas krievi paredzējuši prasīt sev jaunus okupācijas apgabalus, ieskaitot Magdeburgu, Leipzig, Hemnicu un Halli.

Pēc apspriedēm Berlīnē Eisenhowsers došies uz Ameriku un 19. jūnijā paredzēta svinīga uzņemšana Nujorkā.

London, 4. 6. BBC. U.S.A. prezidenta TRUMANA PERSONĪGAIS SUTNIS DĒVIS atgriezies Amerikā un 4. jūnijā devies ziņojumu prezidentam par sarunām ar Čerčilu. Harijs Hopkins savu aizceļošanu no Maskavas atteicis, lai vēl turpinātu sarunas ar maršalu Stalīnu. Domā, ka viņam izdosies panākt 16 arestēto polu delegātu atbrīvošanu.

SAN FRANCISCO KONFERENCE nonākusi sastinguma stāvoklī, ziņo Dagens Nyheter korespondents. Cēlonis tam ir Padomju Savienības noraidošā atbilde veto jautājumā, kas reizē novedis Padomju savienību kontrastā ar visām pārējām nacionālajām. Frisko pārdzīvojuši jau vairākas krīzes, bet pašreizējo uzskata kā vienu no smagākām. Ir ļoti vājas izredzes atrast kādu kompromisu. Zīmīgi arī, ka viens no Padomju delegācijas ievērojamākiem locekļiem — Sobolevs — tiek aizsaukts uz Maskavu pēc tam, kad viņš bija piedalījies kādā priekšlikuma izstrādāšanā, kas mikstina lielvalstu jautājumu.

Dienvidu Amerikas un pārējās valstis tomēr domā turpināt darbu un izstrādāt pasaules miera chartu, kaut arī tā nasaskaņētu ar krievu iedomāto versiju.

SIRIJA franču konflikts ar arābiem praktiski nomierinājies reizē ar angļu karaspēka iekaušanos. Angli Damaskā sagaidīti ar milzu avācijām un »lai dzīvot saucieniem Čerčilam. Jautājums tomēr reizē ar to nav nokārtots un tam var būt tālejošas politiskas sekas, ko redzēsīm nākotnē.

IDENS, Anglijas ārlietu ministrs, Saslīmis ar kunga brūci un ārst ieteicis vnam vismaz 2 nedēļas pilnīgu mieru. Citādi Idena veselības stāvoklis ir labs. Idena slimības laikā ārlietu ministrijas un apakšnama vadību uzņēmies Čerčils.

HITLERA VIETNIEKS lieladmirālis Dönitz un Vācijas kara ministrs Speers kopā ar daudziem augstākiem vācu virsniekiem iecelti par sevišķu uzdevumu ierēdņiem pie rietumu sabiedroto štāba kapitulējošā vācu kara spēka apgādes un slimību apkarošanas jautājumu kārtošana, ziņo Parīzes radiofons.

KOMITEJA »GLABJIET SOMIJU», kurai ir 150.000 biedru, griezusies pie USA valdības ar lūgumu iespaidot PSRS, lai tā mikstinātu miera noteikumus SOMIJAI. Tagadējo miera noteikumu izvešana dzīvē nozīmētu Somijas pilnīgu svītrosānu no Eiropas valstu saraksta.

SARKANAS »TAUTAS TIESAS» Vinē sākušas darboties. Apsūdzētiem piespriežot tikai vienu soda mēru — nāvi.

kāpjoties, šo sarkano karogu ostas vecākais uzraugs Jānis Adatiņš ielicis metalla kastē un visus pēdējos četrus gadus kasti glabājis apraktu savas mājas dārzā.

VILNAS UNIVERSITATĒ prof. Pakārklis gatavo patreiz monografiju par lietuviešu un prūšu cīņām 13. un 14. gadu simtenī.

SARKANAS ARMIJAS generālleitnanta pakāpi ieguvuši Jānis Dzenītis un Nikolajs Dreiers.

PAD. SAVIENĪBA, sakarā ar ūzvaru par Vāciju, sācies jauns socialistisko sacensību vilnis. Rīgas Vefa strādnieku uz sacensību aicina dir. G. Gaile, galv. inž. A. Egle, ražošanas uzraugs B. Eremejevs un galvenais konstruktors J. Čērps.

PADOMJU SAVIENĪBAS ceturtais iekšējais aizņēmums, ko izsludināja 5. maijā par 25 miljardiem rubļu, jau 7. maijā parakstīts par 25,065 miljardiem. Starp parakstītājiem Rīgā mināmi Latvijas augstskolas prof. Pelšē — parakstījis par 5000 rubliem un apavu fabrikas »Rekords» piegriezējs Čakars, kura mēneša izpelna esot 800 rubli, parakstījis par 1500 rubliem.

Liberty Street 92, New York, N. Y., kura labprāt ir uzņemusies šo starpniecību un kurai ir tiešs kontakts gandrīz vai ar visām Amerikas latviešu organizācijām un grupām.

Pieprasījumus nosūtīšanai varētu iesniegt arī Latv. Apv. Zviedrijā.

NUJORKAS LATVIEŠI, kā to ziņo »Drauga Vēsts», grib iegādāties savu biedrības namu. Latviešu palīdzības biedrība kuru vadā priekšnieks J. Lenovs, šim mērķim jau savākusi 3.000 dolarus.

BAZNICAS ZINAS.

Š. g. 10. jūnijā, pulkst. 11 dievkalpojums Flenas draudzes mājā un plkst. 3 p. p. Sköldingas baznīcā. Abus dievk. vadīs prav. Sakārnis.

Š. g. 14. jūnijā, plkst. 7 vakarā, Stockholmā, Ersta baznīcā, tautas ciešanu pieminas dienas dievkalpojums. Piedalīsies māc. Caune, prav. Grosbachs, mācītāji Teriņš un Vekmanis.

CERIBU ZEME

Kurzeme! Kādus gaismas vārtus pavēra šis vārds mūsu bēgļiem vistumsākajās dienās! Sabrūkot vienai pasaules pilsētai pēc otras, kā apburtas salas Sarkanā jūrā nogrima Vācijas provinces, un Eiropa, elpu aizturējusi, gaidīja savu gavilu un vaimanu stundu.

Nošķirta no šī pasaules paisuma, pamesta savam savrūpam liktenim, Kurzeme vientulīgi mirdzēja kādas mazas tautas varonības spožumā. Un katram šīs tautas trimdniekam un svešas maizes ēdējam, ko skāra šis tālīnās gaismas stars, kļuva vieglākas nesāmās nastas un lepnāk izslējās pazemojumos un rūgtumā liektā galva. Tur — šai Dieva un Laimas zemē, par spīti pasaules vienaldzībai un politiku aplēsēm, vīna tauta izcīnīja savu svēto pastāvības cīņu. Un katra jauna radio vēsts par 19. divīzijas uzvarām un sīkstos pretestību, kas daudzinaja latviešu varonību, lika minēt šīs tautas vārdu ar cīņu un atzinību. Varbūt, varbūt šī cīņa jau ierakstīta pasaules liktenu satversmē un driiz pašķirsies gaišais ceļš uz mājām!

Bet pati Kurzeme? Jau sen tā bija kļuvusi ne tikai zemes, bet arī dvēseļu cietoksnis, ko neienemamu padarīja ne tikai karavīru uguns loks, bet arī tas tēraudainais ticības un izturības gredzens, ar ko Kurzemes iemītnieki bija apkaluši savu gara apvārksni. Ko viņi juta un domāja, par to lai vislabāk liecina kādas šī pavasara vēstules vārdi: »Šeit Kurzemē mēs visi esam kļuvuši tuvinieki. Esam kā kāds ticīgo brāļu un māsu pulks. Skarbi un cieti kļuvuši, drūmi... Ziema bija gara un grūta. Mēs sacijām jo bieži: varbūt. Nu sakām mazo, spītīgo: tomēr, tomēr!» —

Dzīve, ko vādīja šai ielenktajā zemes stūrī, bija ārēji primitīva un vienkārša, bet iekšēja drāmatisma pilna. Nemīnot ikdienišķas briesmas un rūpes, bēgļu dzīves trūcību, brīži sadēģa mūžīgajā jautājumā: »Kas notiks? Vai Kurzeme izturēs?» Un jau tā smagās dienas vēl smagākas darija

apzina, ka mums jācīnās neapskaužamos morāliskos apstākļos, jo cīņu biedrs, cīnījams kara laukā, aizmugurē tīkoja pārvērsties zemes kungā, aizvainojot latvieša lepnumu un tiesisko izjūtu. Tā blakus atklātajai frontes cīņai pret mūsu vispirmo ienaidnieku, risinājās slepena iekšēja cīņa pret formālo sabiedroto. Lai pēdējā būtu sekmīgāka, lai mēs savas tiesības varētu klaji un atklāti aizstāvēt, bija jāatrod forma kā to realizēt. Šī forma, uz kuru pārāgrī lika pārāk tālas cerības, tika radīta Kurzemes beidzamajos mēnešos, un pasīva tautas pretestība, kas bija palikusi bez panākumiem, ieguva spēku un atbalstu likumos un rīkojumos, kas bija jāatzīst arī pašiem vāciešiem. Šis process risinājās ļoti smagi un lēni,

smagi un lēni, pie kam nav jāaizmirst, ka daudzas gudras latviešu galvas joprojām atrodas emigrācijā. Tie latviešu darbinieki, kas bija saistījušies šim nepatīcīgam uzdevumam reālo iespēju robežās, nedomājot šai brīdī par savu personisko glābšanos, gan vismazāk būtu pelnījuši, ja tos sen drošībā aizbēguši tautas brāļi dēvē par mūsu kvilingiem. Nav šē istā vieta un laiks, lai objektīvi novērtētu to, kas tika panākts Kurzemes iedzīvotāju stāvokļa atvieglināšanai pēdējo kara mēnešu laikā. Lēni, bet neatlaidīgi šis darbs iekaroja tautas uzticību, jo laudis, kas rīkojas, bija latvieši, kam bija dieniška saskare ar kurzemnieku likstām un vajadzībām, laudis, kuru vidū bija slaveni frontes vīru vārdi, un ar kuriem kā ar līdzīgiem rēķinājās mūsu iekšējais pretinieks.

Tie, kas dzīvojuši līdzīsi isajam atzēšanas laikam, nevar aizmirst šīs pēdējās, izmisīgu cerību un tragiska spožuma apstārotās dienas. Baigu nojautu mākti, neprātīgu baumu mulsināti, kurzemnieki zīlēja un minēja, gaidīja no tālienes kādu atpestīšanas vēsti, līdz svinaina debess izdzēsa pēdējo gaismu pamalē.

Pasaule nākošā dienā pamodās miera

zvanu skanās, atbrīvotās zemēs raudāja gavilu asaras, atgriezās padzīti valdnieki, laudis apskāvās un skūpstījās, bet kādas Baltijas zemes ierakuma grāvi stāvēdams, karavīrs nolika ieroci un savu pēdējo cerību.

Kur tagad mūsu slavenie karapulki? Izlietās asinis brēktin brēc pret debesīm, skumji kūp izpostīto māju gruvekli, un kareivis, meža biežokni patvēries, kļuvis zvērs starp zvēriem.

Kālab tas viss? Kliez mūsu sirds. Vai šīs cīņas skarbums, šī ziedošanās, ciešanas un upuri bijuši tikai maldi un alošanās? Tā jautā dažs labs, vēl vairāk — daudzi to apgalvo.

Bet pēdējo vidū laikam nebūs to, kas savām asinīm rakstījuši tragisko Kurzemes poēmu. Dzīvā, veselā tauta, kas instinkti visiem līdzekļiem stājusies pretim vislielākām briesmām, zina un saprot: citādi nostāties nebija iespējams. Izvēle bija spontāna un nepārprotama: latvieši sevi juta un apzinājās par tautu, kas pieder Rietumeiropas garīgai telpai. Tā ir elementāra patiesība, ko mums nācās klaji apliecināt visai pasaulei ieročiem rokās.

Sādā izpratnē vērtējamas Kurzemes cīņas un to lielā jēga. Dievs nebija piešķīris mums uzvaras augļus, bet bija devis iespēju stāvēt par savu taisnību. Un šo iespēju mūsu tauta izmantojusi pēc savas labākās sirdsapziņas, cīnoties ne par ko citu, kā par brīvu un neatkarīgu Latviju.

Pēteris Aigars

JABUT...

Skaugu un naidnieku saustai,
liektai, bet nesalauztai
Latvijai jābūt.
Lielupei jāmirgo, Gaujai
Jāpaliek brīvai un straujai
Daugavai jāplūst.

Latcijai jābūt — to vēlas —
Sievu un sērdienu žēlas,
Moceklu rētas,
Jābūt — teic vārpa un dzieti,
Vēji un ausmas un rieti
Lauki un sētas.

Kaujai gar pamali dārdam,
Jūra šalc Latvijas vārdam
Cerību traukta.

Cinās kaut jāplaisā klintim,
Latvija celsies ar gintim,
Varonu saukta.

Mūs var nosaukt par neprašam, par politiskā stāvokļa neizpratējiem, bet ne par glēvuliem un bezgoziem. Un Kurzeme, izpostīto cerību zeme, mūsu apzinā paliek svēta un neaizmirstama aiz zilu ūdeni bezgalīgās mirdzēšanas.

Veronika Strēlerte.

ZVIEDRIJĀ SĀK IZNĀKT ŽURNĀLS "DAUGAVA"

„Daugavas” saturu ievada nesen mirušā nes mēnešraksts Nr. 1, 1945. Burtnīca maksā Kr. 2.80.

Stokholmā nupat iznācis žurnāla „Daugavas” pirmais numurs ar 48 atsevišķiem garākām vai īsākām rakstiem un Niklāva Strunkes mākslas pielikumu „Dievs, tava zeme deg”. Žurnāls iespiests lielā formātā, divsleju salūzumā, triju iespiedlokšņu biezs. Kopiespaids tiešām labs. Respektējams ir darbs, ko lietpratīgi veicis redaktors Jānis Grīns ar saviem tuvākiem līdzstrādniekiem, jo nav viegla lieta emigrācijā savākt vajadzīgo literāro materiālu un nokārtot piederīgo salikumu svešās spiestuvēs kur burtliči neprot ne vārda latviski.

„Daugavā” iespiestie raksti rāda, ka atjaunotais žurnāls ies savu veco ceļu, dailiteratūru apvienojot ar populāri zinātniskiem un teoretiskiem rakstniecības un mākslas apcerējumiem, to visu noslēdzot ar isti kuplu kroniku. Tā tas bija vecajā, tā tagadējā „Daugavā”. Pirmā numurā stipri lielā pārsvarā par dailprozu un dzeju akadēmiskie raksti, kas mazāk skar latviskus, kā sveštautu jautājumus. Tomēr šīn laikā griebētos, lai žurnāls runātu vairāk sirdij nekā prātam, jo tā tas tuvojas arī bēgļu lasītāju plašākiem slāņiem. Domājams, ka redakcija patīs turpmāk izlīdzināt samērus.

„Daugavas” saturu ievada nesen mirušā latvju dižgara Kārļa Skalbes pasaka „Jurnieka Gaigala piedzīvojumi”, kas ir smelzdoša sāpe par latvju tautas smagajām ciešanām. Dzejnieks pasakas irrealitātē ievījis savas gudrās domas mirdzošās salīdzinājumu gleznās un glāstošu cerību gaišumu, visam piešķirot tiešo dzīves būtību un nostatījuma tāluma perspektīvi. Abi iespiestie dzejoli „Bēgli” un „Dziesmu laiva” ir mirdzošās Skalbes atmiņu iezēla par dzimteni:

„Mēs dziesmu laivā sēdam
Mūs sapnu buras nes,
Kur nāk pār jūru dvaša
No milās dzimtenes”.

PROF. KĀRLIS STRAUBERGS JUBILĀRS

PROFESORS KARLIS STRAUBERGS latviešu kultūras dzīvē reprezentējies kā lirikis, klasiskās literatūras un latviešu folkloras pētnieks un šimbrīžam ir mūsu redakcijas kolēģijas loceklis. 14.jūnijā profesors ieiet 55. mūža gadu vasarā.

Profesors Straubergs dzimis 1890. gadā, Džūkstē. Pabeidzis Džūkstes pagasta Lauceņu skolu, viņš iestājās Jelgavas Aleksandra pilsētas skolā un pēc tam Jelgavas klasiskajā gimnāzijā, kur iepazīstas ar seno klasisko pasauli. Pēc gimnāzijas absolūcijas Straubergs studē Maskavā klasisko filoloģiju un Arhaioloģijas institūtā arhaioloģiju.

1911. Gadā, vēl students būdams, Kārlis Straubergs apmeklēja Romu un visā dziļumā iepazīst tās garu. Te rodas arī pirmie dzejas mēģinājumi. Roma viņam kļūst, pēc savas pilsētas Rīgas, par otru tuvāko pilsētu. — Pasaules karā Straubergs cīnās strēlnieku rindās. Dienesta laikā viņš pie-

dalās Rīgas kara muzeja organizēšanā. Latvijas brīvvalsts laikā profesors Straubergs darbojas par mācības spēku Latvijas universitātē un pilda daudzus svarīgus sabiedriskus pienākumus un amatus.

Ja mēs ieskatāmies Strauberga publicēto darbu sarakstā, tad redzam, ka tas ir visai prāvs. Viņš publicējis vairākus pētnieciskus apcerējumus par klasisko literatūru: Horāciju, Euripida tragēdijām, Sapfo, Kattulu un c., kas sakopoti grāmatā „Antīkā pasaule” (1924.). Tāpat S. spalvai pieder daudz tulkojumu no grieķu un romiešu literatūras. Lai minam tikai Aischila „Sastīto Prometēju” (1920.), „Grieķu liriku” (1922.), „Horācija dzejas” (1—2 1924—1930.). Straubergs sarakstījis arī „Vispārējo literatūras vēsturi” (1925.) un „Romiešu literatūru” (1936.). Vadīdams latviešu folkloras krātuvī, Straubergs daudz interesējies par mūsu folkloras un mitoloģijas jautājumiem. Arī te viņam vairāki pētījumi par mīlestības magiju, par viņu sauli latviešu tradīcijās, par latviešu burvju grāmām u.c. Par savu ievērojamāko darbu folklorā „Latviešu buramie vārdi”, pie kura strādāts ilgus gadus, Straubergs tad arī saņēma 1940. gadā Rakstu un mākslas kamearas godalgu.

Vēlēsim mūsu latvju burtnīkam vēl daudz, daudz saulainu dienu.

Visvaldis Vilemsons.

Aizies draudu padebeši, spīdēs atkal saule un būs jauka dzīve, daudz skaistāka un pilnīgāka nekā tā, kura zudusi — es ticu. Un komēr pastāv šīs iekšējās pārliecības un ticības spēks, viņš nenobīsies posta, lai arī tas ap viņu cik liels un neaizliedzies upura, lai arī tas cik grūts.

A. Saulietis.

Pirmais latviešu laikraksts Zviedrijā
»LATVJU VĀRDS»
Zviedrijas latviešu garīgai dzīvei
Iznāk sestdienās

Atbildīgais izdevējs, Ansvarīg utgīvare: Mai Kasperskis
Redakcijas kolēģija: profesors Kārlis Straubergs, Jānis
Andrups, Arturs Mīkelsons

Atsevišķs numurs 45 ēras, ar piesūtīšanu 50 ēras. ABONĒŠANAS maksa ar piesūtīšanu par 4 num. Kr. 2: — par 10 num. Kr. 5: —. Stokholmā „Latvju Vārds” dabūjams Stureplana kioskā, tabakas preču veikālā, Kungsgatan 27 un LAZ birojā.

Siko sludinājumu tarifs: 10 ēras par vārdu

REDAKCIJA: Stockholm, Mälarhöjden, Klubbacken 39, IV. Telefons: 46 30 48. Pasta tekošs rēķins Nr 19 96 84